

บันทึก

เรื่อง ข้อหารือเกี่ยวกับผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคล

ภายนอก ตามมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ มีหนังสือ ด่วนมาก ที่ กษ ๐๒๐๑/๑๗๐๓๗ ลงวันที่ ๒๗ มิถุนายน ๒๕๖๔ ถึงสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา ความว่า เนื่องด้วยมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๖๔ บัญญัติว่า “ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดคณะหนึ่ง ประกอบด้วยกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกเป็นผู้ดำเนินการและเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้”

กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ได้พิจารณาบทบัญญัติมาตรา ๒๔ ดังกล่าวข้างต้นแล้ว เห็นว่า

๑. ที่ประชุมใหญ่ของสหกรณ์จะต้องเลือกตั้งสมาชิกเท่านั้นเป็นคณะกรรมการดำเนินการเพื่อเป็นผู้ดำเนินการแทนสหกรณ์ จะเลือกตั้งบุคคลอื่นที่มีใช้เป็นสมาชิกเป็นคณะกรรมการดำเนินการไม่ได้

๒. คณะกรรมการดำเนินการตามที่กล่าวในข้อ ๑ เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก และคณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือผู้จัดการทำการแทนคณะกรรมการทั้งหมดได้

การมอบหมายของคณะกรรมการดังกล่าว จะมอบหมายให้แก่ (๑) กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคน หรือ (๒) ผู้จัดการ เท่านั้น เป็นผู้แทนสหกรณ์ในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก การที่จะมอบให้เจ้าหน้าที่ของสหกรณ์อื่นนอกจากผู้จัดการคงจะกระทำไม่ได้

ปรากฏว่าในทางปฏิบัติของสหกรณ์บางแห่ง คณะกรรมการได้มอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากผู้จัดการเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัด ไปดำเนินการกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก ซึ่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์เห็นว่า การมอบหมายดังกล่าวขัดกับบทบัญญัติมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์อย่างชัดเจน และจะทำให้เกิดความเสียหายในทางคดีเมื่อมีข้อพิพาทเกิดขึ้นระหว่างสหกรณ์กับบุคคลภายนอกได้ จึงขอหารือมาเพื่อคณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาให้ความเห็นว่า ความเห็นของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ดังกล่าวถูกต้องหรือไม่อย่างไร

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) ได้พิจารณาปัญหาดังกล่าวประกอบกับรับฟังคำชี้แจงของผู้แทนกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (สำนักงานปลัดกระทรวงและกรมส่งเสริมสหกรณ์) แล้ว ปรากฏข้อเท็จจริงเพิ่มเติมจากคำชี้แจงของผู้แทน

กรมส่งเสริมสหกรณ์และเอกสารที่เกี่ยวข้องว่า ยังมีปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ในกรณีที่คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทน คณะกรรมการกรรมการหรือผู้จัดการดังกล่าว จะแต่งตั้งตัวแทนเพื่อทำการแทนตนตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะตัวแทนได้หรือไม่ ฉะนั้น จากหนังสือหารือของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์และข้อเท็จจริงที่ได้รับฟังเพิ่มเติม มีปัญหาที่ต้องวินิจฉัย ๒ ประการ คือ

(๑) คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากผู้จัดการ เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดไปดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกได้หรือไม่

(๒) เมื่อคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการ กรรมการหรือผู้จัดการดังกล่าวจะแต่งตั้งตัวแทนเพื่อทำการแทนตนตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะตัวแทนได้หรือไม่

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) มีความเห็นว่าในปัญหาข้อที่ (๑) ที่ว่า คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดมีอำนาจมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากผู้จัดการ เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดไปดำเนินกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอกได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดซึ่งมีหน้าที่ในการดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก จะมอบหมายให้เจ้าหน้าที่ตำแหน่งอื่นนอกจากกรรมการหรือผู้จัดเป็นผู้ทำการแทนในฐานะผู้แทนสหกรณ์จำกัดไม่ได้ เพราะจะเป็นการขัดต่อมาตรา ๒๔^๑ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔ (โดยเพิ่มเติมคำว่า “ผู้จัดการ” ไว้ในมาตรานี้เพื่อให้ผู้จัดการทำการแทนได้เช่นกรรมการ) ที่บัญญัติไว้ชัดเจนว่า “คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้” ซึ่งแสดงให้เห็นความมุ่งหมายอย่างชัดแจ้งว่า ประสงค์จะให้คณะกรรมการมอบหมายได้แต่เฉพาะกรรมการหรือผู้จัดการเท่านั้นเป็นผู้ทำการแทน จะมอบหมายให้บุคคลอื่นไม่ได้

ส่วนปัญหาข้อที่ (๒) ที่ว่า เมื่อคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดได้มอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเป็นผู้ทำการแทนคณะกรรมการแล้ว กรรมการหรือผู้จัดการจะแต่งตั้งให้ผู้ใดเป็นตัวแทนทำการแทนตามที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ว่าด้วยลักษณะตัวแทนได้หรือไม่ นั้น คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย คณะที่ ๔) เห็นว่า ถ้าเป็นการแต่งตั้งตัวแทนให้ทำการแทนในฐานะที่เป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัด ย่อมไม่อาจทำได้ เพราะเท่ากับเป็นการตั้งให้ผู้อื่นเป็นผู้แทนทำการในกิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการแทน

^๑ มาตรา ๒๔ ให้มีคณะกรรมการดำเนินการของสหกรณ์จำกัดคณะหนึ่งประกอบด้วยกรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกเป็นผู้ดำเนินกิจการและเป็นผู้แทนสหกรณ์จำกัดในกิจการอันเกี่ยวกับบุคคลภายนอก เพื่อการนี้คณะกรรมการจะมอบหมายให้กรรมการคนหนึ่งหรือหลายคนหรือผู้จัดการทำการแทนก็ได้

กรรมการหรือผู้จัดการซึ่งขัดต่อมาตรา ๒๔ แห่งพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. ๒๕๑๑ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติสหกรณ์ (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๒๔ อันเป็นกฎหมายเฉพาะสำหรับสหกรณ์จำกัด ที่บัญญัติให้คณะกรรมการมอบหมายให้กรรมการหรือผู้จัดการเท่านั้น เป็นผู้แทนของสหกรณ์จำกัดได้ ส่วนการตั้งตัวแทนตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์เพื่อให้ทำการแทนในกิจการซึ่งอยู่ในหน้าที่ของกรรมการหรือผู้จัดการโดยเฉพาะตัว ไม่ใช่กิจการที่อยู่ในหน้าที่ของคณะกรรมการ ย่อมกระทำได้

(ลงชื่อ) วัฒนา รัตนวิจิตร

(นายวัฒนา รัตนวิจิตร)

รองเลขาธิการฯ

รักษาราชการแทน เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

ตุลาคม ๒๕๒๙